

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35288
Nom	Trastorns del desenvolupament
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	9.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau de Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	2	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau de Logopèdia	15 - Trastorns del desenvolupament	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
ROSELLO MIRANDA, MARIA BELEN	305 - Psicologia Evolutiva i de l'Educació
YGUAL FERNANDEZ, DESAMPARADOS	305 - Psicologia Evolutiva i de l'Educació

RESUM

Trastorns del Desenvolupament és una assignatura obligatòria, anual, situada en el segon curs del grau de logopèdia, amb una càrrega docent de 9 crèdits ECTS i un contingut teòric-pràctic.

Una part important del treball que realitzen els logopedes es porta a terme amb xiquets. Per realitzar-la el logopeda necessita conèixer les característiques dels trastorns del desenvolupament que comporten alteracions del llenguatge i de la comunicació. Aquesta assignatura s'ocupa d'aprofundir en aquest contingut.

L'adquisició del llenguatge és un dels èxits del desenvolupament humà més importants. La gran majoria dels xiquets ho fa sense esforç, sense que es produeixi una instrucció específica per a això.

La interacció entre la informació biològica i l'entorn produeix aquest desenvolupament. Però per a alguns xiquets no succeeix així i l'accés al llenguatge pot ser difícil d'assolir. Quan l'adquisició del llenguatge falla l'impacte per a la vida del xiquet pot ser important, es pot veure afectat el seu desenvolupament cognitiu, el seu desenvolupament social, els aprenentatges acadèmics i, finalment, pot condicionar el seu treball futur i la seva qualitat de vida.

Aquesta assignatura s'ocupa de l'estudi dels trastorns específics del desenvolupament del llenguatge i d'aquells altres trastorns del desenvolupament que comporten dificultats en la comunicació i el llenguatge. S'ocupa de proporcionar a l'alumne informació sobre la tipologia lingüística i comunicativa d'aquestes dificultats en cadascun dels trastorns, sobre les seves bases neurobiològiques i cognitives, sobre el seu impacte en la interacció social, en l'aprenentatge d'altres llengües i en els èxits acadèmics. També s'examinaran estratègies d'avaluació del llenguatge específiques, així com, la metodologia de recerca utilitzada en els estudis sobre xiquets amb trastorns del llenguatge.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Prerequisits essencials: Per cursar aquesta matèria cal tenir bons coneixements de Psicologia del desenvolupament i adquisició del llenguatge.

Prerequisits recomanables: es recomanen bons coneixements de la formació bàsica del grau, especialment de lingüística, de neuropsicologia del llenguatge i de psicologia del llenguatge.

COMPETÈNCIES

1203 - Grau de Logopèdia

- Que els estudiants sàprien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Dissenyar, implantar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.
- Explorar, avaluar, diagnosticar i emetre pronòstic d'evolució dels trastorns de la comunicació i el llenguatge des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Usar les tècniques i instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les en el conjunt de la informació.
- Comprendre i valorar les produccions científiques que sustenten el desenvolupament professional del logopeda.
- Conèixer els límits de les seues competències i saber identificar si és necessari un tractament interdisciplinari.
- Explicar i argumentar el tractament seleccionat.
- Fomentar les habilitats comunicatives en la població general.
- Ser capaç de desenvolupar habilitats com regular el seu propi aprenentatge, resoldre problemes, raonar críticament i adaptar-se a situacions noves.
- Conèixer els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Conèixer i valorar de forma crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.
- Conèixer i valorar de forma crítica la terminologia i la metodologia pròpies de la investigació logopèdica.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- Compromís ètic actiu amb els drets humans, la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació per raons de gènere, edat, creences, llengua, cultura o per altres raons.
- Prevenir, detectar i desenvolupar mesures per superar les situacions de discriminació per raons de gènere en l'àmbit de l'actuació logopèdica.
- Promocionar la cultura de la pau, els valors democràtics i la sostenibilitat.
- Conèixer els trastorns del desenvolupament de la comunicació i el llenguatge.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Diagnosticar els diferents casos de trastorns específics en el desenvolupament del llenguatge (TEL).

Diagnosticar les alteracions de la comunicació associades al retard mental.

Identificar els fenotips associats al retard mental.

Avaluar i diagnosticar casos de trastorns Generalitzats del Desenvolupament.

Avaluar i diagnosticar casos de trastorns per dèficit d'atenció i comportament pertorbador.

Avaluar i diagnosticar casos de trastorns del desenvolupament de la coordinació o trastorn d'aprenentatge no verbal.

Avaluar i diagnosticar casos de paràlisi Cerebral Infantil.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Els trastorns del llenguatge durant el desenvolupament: Introducció.

Els trastorns del llenguatge durant el desenvolupament. Epidemiologia. Semiologia. Bases neurobiològiques, lingüístiques i cognitives.

2. Trastorns específics del desenvolupament del llenguatge (TEL)

Els trastorns de la comunicació.

Trastorns específics del llenguatge (TEL). Evolució conceptual. Criteris diagnòstics. Heterogeneïtat en els xiquets amb TEL. Tipologia clínic-semiològica i empírica. Dificultats gramaticals. Dificultats lèxiques. Dificultats pragmàtiques. Dificultats narratives.

Trastorns pragmàtics del llenguatge o Trastorn de la comunicació social: subtipus.

Xiquets amb inici tardà del llenguatge. Característiques. Evolució i factors de risc.

Les dificultats d'aprenentatge en els xiquets amb TEL. Evolució.

Alteracions del desenvolupament del llenguatge associades a bilingüisme.

3. Trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH)

Trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH)

Prevalença. Criteris diagnòstics. Caracterització dels subtipus. Factors causals. Models explicatius interactius.

Característiques en la comunicació i en el desenvolupament lingüístic.

Prevalença dels trastorns de la comunicació en els xiquets amb TDAH.

L'inici del desenvolupament del llenguatge.

Llenguatge i funció reguladora en els xiquets amb TDAH.

Dificultats en el processament de la parla.

Dificultats morfosintàctiques.

Dificultats pragmàtiques; Dificultats narratives.

Implicacions en els aprenentatges escolars.

Implicacions en les relacions socials.

Evolució en el cicle vital.

4. Trastorns de l'espectre autista (TEA)

Trastorns de l'espectre autista (TEA)

Definició, evolució conceptual, simptomatologia bàsica, classificació en el DSM V. Teories explicatives. El desenvolupament primerenc.

Dificultats en les habilitats prelingüístiques.

Dificultats en parla, llenguatge i comunicació.

Articulació i prosòdia.

Semàntica

Sintaxi

Pragmàtica

Instruments d'avaluació específics

5. Xiquets amb discapacitat Intel·lectual

Xiquets amb Discapacitat Intel·lectual.

Concepte, etiologia i dimensions d'avaluació.

Heterogeneïtat d'alteracions en el desenvolupament de la comunicació i el llenguatge en el retard mental.

Variables que determinen les dificultats en l'adquisició del llenguatge.

Variables cognitives

Perfil patognòmic i sindròmic.

Diferències personals (condicions físiques, característiques neuropsicològiques, etc.)

Influència del medi social.

6. Paràlisi Cerebral Infantil

Paràlisi Cerebral Infantil.

Concepte, incidència i etiologia.

Manifestacions del dany cerebral infantil primerenc.

Trastorns associats.

Problemes de llenguatge en la paràlisi cerebral.

o Problemes motors d'expressió en funció del tipus de paràlisi cerebral.

o El desenvolupament del llenguatge.

o Protocol d'avaluació

7. Trastorn procedimental o Trastorn d'aprenentatge no verbal.

Concepte. Característiques cognitiu-conductuals i neuropsicològiques: Àrea motora, àrea social i afectiva. funcions visuoespacials, dèficits en memòria i velocitat de processament. Alternatives en el desenvolupament comunicatiu-lingüístic. Repercussions en els aprenentatges escolars verbal.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	60,00	100
Pràctiques en aula	30,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	25,00	0
Estudi i treball autònom	30,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00	0
Resolució de casos pràctics	20,00	0
TOTAL	225,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia d'ensenyament-aprenentatge que s'utilitzarà al llarg del curs en aquesta assignatura dependrà del tipus de contingut que es treballa en cada moment, teòric, pràctic, etc. de la manera:

Classes teòriques:

El procés d'ensenyament-aprenentatge dels continguts teòrics serà el següent:

- Per a cada tema es realitzarà una preparació prèvia per part de l'alumne fora de l'aula a través de materials proporcionats pel professor o seleccionats per l'alumne a partir d'una recerca bibliogràfica guiada pel professor.
- Posteriorment, el professor explicarà els conceptes bàsics del tema i es tractaran els dubtes sorgides de la lectura prèvia del material a través d'una metodologia expositiva que afavoreixi la curiositat de l'alumne davant la nova informació presentada.
- Un cop presentat el tema, es duran a terme una sèrie d'activitats tant dins com fora de l'aula de manera individual o en grup, que reforçaran la comprensió del tema.

Classes pràctiques:

Pel que fa als continguts pràctics de l'assignatura, el treball de l'alumne es centrarà en els següents aspectes:

- De cada bloc temàtic es realitzarà com a mínim un treball pràctic a l'aula en grups d'aprenentatge cooperatiu per a consolidar i aplicar de forma pràctica els coneixements adquirits.

AVALUACIÓ

L'avaluació global de l'assignatura es realitzarà a través de la combinació de dos apartats:

-*L'examen escrit*: La puntuació de l'examen suposarà el 70% de la nota final (7 punts) . Es valoraran els continguts teòrics i pràctics per mitjà d'una prova que inclourà 30 preguntes tipus test, amb una puntuació màxima de 3 punts, i 4 preguntes de desenvolupament breu, amb una puntuació màxima de 1 punt cada una.

-*els informes de pràctiques*: La presentació escrita d'informes de pràctiques, a nivell individual, suposarà un 30% de la nota final (3 punts) . L'apartat d'informes de pràctiques no és recuperable.

Els **requisits mínims per a aprovar l'assignatura** en la primera convocatòria i en la segona convocatòria seran els següents:

-alcanzar en l'examen escrit un 50% (3,5 punts) de la seua nota màxima i en l'informe de pràctiques un 50 % (1,5 punts) de la seua nota màxima.

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

La qualificació de l'assignatura queda sotmesa al que disposa la Normativa de qualificacions de la Universitat de València (ACGUV, 12/2004).

http://www.uv.es/graus/normatives/reglament_qualificacions.pdf

Segons aquesta norma, la nota s'ha d'anotar en expressió numèrica de 0 a 10 amb un decimal, i s'ha d'ajustar a l'escala de qualificació següent:

- De 0 a 4,9: *suspens.*
- De 5 a 6,9: *aprovat.*
- De 7 a 8,9: *notable.*
- De 9 a 10: *excel·lent o excel·lent matrícula d'honor.*

Només se sumen els diferents apartats que preveu l'avaluació quan s'hagen superat els requisits mínims establerts per a cadascun d'ells.

En l'acta de l'assignatura s'ha de fer constar la qualificació obtinguda en primera convocatòria d'acord amb les regles següents:

- *Si no hi ha qualificació de l'apartat d'avaluació amb major ponderació, la qualificació és NO PRESENTAT, amb independència de la resta.*
- *Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb major ponderació, i aquest no assoleix els requisits mínims, s'hi fa constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació d'aquest apartat.*
- *Si hi ha qualificació en l'apartat d'avaluació amb major ponderació, i aquest supera els requisits mínims establerts, però no s'assoleixen aquests requisits en algun dels restants apartats, s'hi fa constar SUSPENS i nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat pel qual no supera l'assignatura.*

En segona convocatòria, s'ha de procedir d'acord amb les regles següents:

- *Només pot haver-hi l'opció NO PRESENTAT, quan l'estudiant/a no s'haja presentat a més d'un dels apartats d'avaluació, inclòs entre aquests el de major ponderació.*
- *Si hi ha qualificacions en tots els apartats d'avaluació, però no s'assoleixen els requisits mínims en algun d'aquests apartats, hi ha de constar SUSPÈS i la nota en base 10 corresponent a l'apartat que no s'ha superat. Si és el cas de més d'un apartat no superat, hi ha de constar la màxima nota dins del suspens en base 10.*
- *Si no se supera algun dels requisits mínims i falta un apartat d'avaluació, s'hi fa constar SUSPENS i la nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat no superat.*
- *Si se superen dos apartats d'avaluació, i n'hi ha un tercer en el qual no s'han presentat evidències d'avaluació, s'hi fa constar SUSPENS i, com a qualificació, la mitjana de puntuacions, de les quals la part no presentada és 0,0 (màxim possible 4,9).*

Si se supera la prova de major ponderació, però falten evidències en algun dels apartats restants, s'hi fa fer constar SUSPÈS. Se sumen les parts i: a) si la suma és inferior a 5, s'hi fa constar aquest resultat; b) si la suma és superior a 5, s'hi fa constar 4,0.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Alcantud Marín, F. (2015) Trastornos del espectro autista: detección, diagnóstico e intervención temprana. Ediciones Pirámide
- Andreu, Ll., Aguado, G., Cardona, C. y Sanz-Torrent, M. (2013) El trastorno específico del lenguaje. Diagnóstico e intervención. Barcelona: UOC.

- Puyuelo, M., Póo, P., Basil, C. y Le Métayer, M. (1996) Logopedia en la parálisis cerebral. Diagnóstico y tratamiento. Barcelona: Masson.
- Rondal, J.A. (2003) Retrasos mentales. En Puyuelo, M. y Rondal, J.A. Manual de desarrollo y alteraciones del lenguaje. Pp133-187. Barcelona: Masson.
- Ygual Fernández, A. (2011) Intervención en el lenguaje y la comunicación de los niños con TDAH. En: Manual práctico de TDAH. Miranda, A. (coord.) (Pp 73 90) Madrid. Ed. Síntesis.

Complementàries

- Brun, C.; Conesa, M.I.; Torres, M. J. (2001). Retraso mental de base genética: Características de lenguaje. Rev Log Fon Audiol 2: 81-85.
- Colomé, R., Sans, A. López Sala, A. & Boix, C. (2009) Trastorno de aprendizaje no verbal: características cognitivo conductuales y aspectos neuropsicológicos. Rev Neurol 48 (Supl 2): S77 S81.
- Martos, J. y Pérez, M. (coords.) (2002). Autismo. Un enfoque orientado a la formación en Logopedia. Valencia: NauLLibres.
- Mendoza, E. (2016). Trastorno Específico del Lenguaje. Ediciones Pirámide.
- Riviere, A (2001). Autismo. Editorial Trotta, S.A.
- Ygual Fernández, A y Miranda Casas, A. (2004) Dificultades en el relato en los niños con Déficit de Atención con Hiperactividad. Arbor (CSIC) 697, 189-203.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

Es mantenen els continguts inicialment arreplegats a la guia docent.

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA:

La guia docent de l'assignatura, a nivel anual, preveia 60 hores de classes de teoria presencials i 30 hores de pràctiques presencials (30 h grup 1 i 30 h grup 2) al llarg de l'any. En funció de la normativa sanitària i a la normativa universitària es realitzen els següents canvis:

- Es passa les 60 hores de classes de teoria presencials a 60 hores de classes de teoria on line.
- Les 30 hores de classes de pràctiques (30 hores en el grup 1 i 30 hores en el grup 2) es preveuen com 30 hores presencials guardant les mesures de seguretat establides en la normativa sanitària/universitària (màscares, etc...).

Finalment, si les circumstàncies ho feren necessari, d'acord amb la normativa sanitària i universitària del moment, es planificarà la docència de les classes pràctiques de l'assignatura també on line.

3. METODOLOGIA DOCENT

Es van a substituir las classes teòriques presencials per classes teòriques on line en modalitat síncrona amb acces a l'aula virtual en l'horari i dia previst de l'assignatura utilitzant el sistema Blackboard Collaborate. Les classes pràctiques es preveuen presencials en l'horari i dia estipulat per a l'assignatura.

Les classes teòriques no es gravaran en cap suport per a que l'alumne en la mesura que siga possible puga utilitzar el micròfon per a participar activament en la classe on line (fer aportacions i preguntar dubtes). A més, es pugen a l'aula virtual els materials per a que l'estudiant tinga una participació activa durant la classe teòrica on line (power point, activitats per a fer en casa i corregir i fer debat en classe, activitats per a fer en classe mitjant la guia del professor, estudis de casos, etc...).

El sistema de tutories serà virtual (correu electrònic o sol·licitud de tutoria amb cita prèvia a través del sistema blackboard o un altre sistema virtual) i, en el segon quadrimestre, es preveu virtual i presencial si les condicions i normativa sanitària ho permeten .

4. AVALUACIÓ

L'avaluació global de l'assignatura es realitzarà com està previst en la guia docent a través de la combinació de dos apartats: l'examen escrit i els informes de pràctiques, si bé, es canvia el tipus d'examen. A més, s'inclou un apartat més d'avaluació (activitats d'aula) i es canvien els percentatges d'influència d'aquests apartats sobre la nota final, en funció de la modalitat de docència i examen (presencial/on line) que es puga donar.

Per tant, els percentatges d'aportació de cada apartat, variaran en funció de la manera de docència que es puga donar en cada cas, segons es reflecteix en la taula:

MODALITAT	Activitats Aula	Informes Pràctiques	Examen
Mixta (50% - 50%)	20%	30%	50%
On line 100%	40%	30%	30%

En el cas d'establiment de la docència en modo mixto (50% classes pràctiques presencials-50% classes teòriques virtuals) i examen presencial, s'avaluaria de la següent manera:

-El nou apartat d'**activitats d'aula** aportarà un 20% de la nota global.

-L'apartat d'**informes de pràctiques** aportarà un 30% de la nota global.

-L'**examen** de l'assignatura al final del curs que suposarà el 50% de la nota global i constarà d'un examen de tota la matèria, de tipus test, i de la resolució d'un cas. Es preveu la realització presencial de l'examen al final del curs.

I en el cas d'establiment de la docència en manera on line 100% i examen on line, s'avaluaria de la següent manera:

-El nou apartat d'**activitats d'aula** aportarà un 40% de la nota global.

-L'apartat d'**informes de pràctiques** aportarà un 30% de la nota global.

-L'**examen** de l'assignatura al final del curs que suposarà el 30% de la nota global i constarà d'un examen de tota la matèria, de tipus test, i de la resolució d'un cas. Es preveu la realització on line de l'examen al final del curs especificant altres condicions i instruccions de l'examen a través del correu de l'aula virtual.

5. BIBLIOGRAFIA

Es manté la mateixa bibliografia i es recomanen alguns articles en les presentacions power point que poden trobar en google escolar o en la WoS per a complementar el material que puja la professora a l'aula virtual.